

ศิลปะถ้ำจังหวัดกาญจนบุรียุคก่อนประวัติศาสตร์

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเก่า จ.กาญจนบุรี

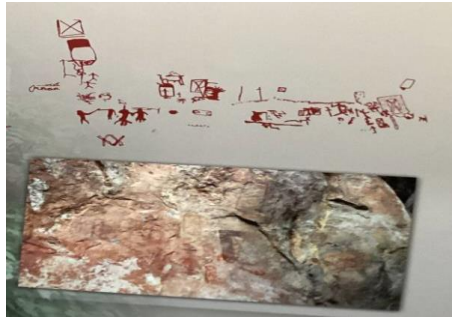
จังหวัดกาญจนบุรีนั้นเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์เรื่องราว เกี่ยวกับยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนานในหลายด้าน แต่เรานั้นจะศึกษาเกี่ยวกับ ศิลปะถ้ำในยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในจังหวัดกาญจนบุรี โดยจังหวัดกาญจนบุรีนั้น มีแหล่งภาพเขียนสียุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่สำคัญให้เราศึกษาทั้งหมด 5 แหล่งเรียนรู้ ซึ่งการเขียนภาพสีในสมัยก่อนนั้น มีการบันทึกหลากหลายเทคนิค ทั้งระบาย การพ่นสี การทาหรือประทับสี สีที่ใช้ส่วนใหญ่เป็น สีแดง สีดำ สีขาว และสีเหลือง ซึ่งได้มาจากวัตถุดิบตามธรรมชาติเช่น ได้มาจากแร่เฮมาไทต์ เลือด พืชบางชนิดหรือดินเทศสีดำได้จากถ่าน แกรไฟต์ สีเหลืองได้จากแร่ Limonit สีขาวได้จากแร่ Kaolinite โดยนำมาผสมกับยางไม้และไขมันสัตว์ หรือวัสดุที่มีคุณสมบัติเป็นกาวเพื่อผนึกสีให้ติดกับผนังถ้ำได้นาน

ภาพภาพเขียนสีในผนังถ้ำของจังหวัดกาญจนบุรีนั้นมีหลากหลายสถานที่โดยแต่ละสถานที่นั้นมีภาพวาดที่แตกต่าง และมีการสื่อความหมายที่ต่างกันไป ซึ่งทำให้บุคคลในยุคหลังนั้นได้เห็นถึง การมีวิวัฒนาการ การดำรงชีวิต ความเชื่อ และความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยแหล่งการเรียนรู้แต่ละที่นั้นมีการสื่อความหมายของภาพวาดที่แตกต่างต่างกันไป แหล่งการเรียนรู้ที่เราศึกษากันนั้นมี 5 แหล่ง การเรียนรู้ได้แก่ภาพเขียนสีเขาหนองพุท ภาพเขียนสีถ้ำผาแดง/ถ้ำมือแดง ภาพเขียนสีวังกุลา ภาพเขียนสีถ้ำตาด้วง และภาพเขียนสีรูปถ้ำเขาเขียว

1.1 ภาพวาดถ้ำผาแดง/ถ้ำมือแดง บ.ท่าแฉลบ อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี ค้นพบครั้งแรกในปีพ.ศ 2531 โดยครูด่วน ถ้ำทอง ผู้ที่เคยสำรวจบุกเบิกภาพเขียนสีถ้ำตาด้วงในครั้งนี้ ครูด่วนทราบข่าวจากร้อยตำรวจโทวินัย ราชการดี จึงไต่หนาจพบแล้วแจ้งแก่ คณะโบราณคดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

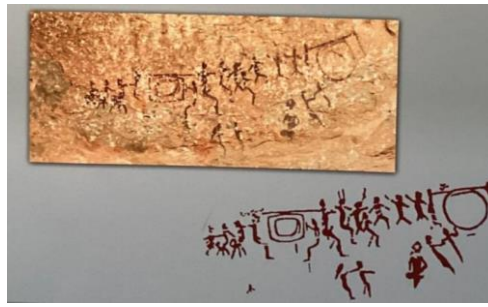
ตัวภาพเขียนอยู่บนผนังเพิงผาที่ค่อนข้างเรียบและไม่สูงจากพื้นมากนัก เป็นภาพกลุ่มคนกำลังประกอบพิธีกรรมบางอย่าง แสดงสรีระและเครื่องแต่งกายค่อนข้างชัดเจน

1.2 ภาพเขียนสีถ้ำรูปเขาเขียว บ.วังกระแจะ อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี ค้นพบครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ 2505 โดยคณะสำรวจในโครงการความร่วมมือ ทางโบราณคดีไทย-เดนมาร์ก มีนายแพทย์ กิณเจริญ ชาวจังหวัดกาญจนบุรี เป็นผู้นำสำรวจลักษณะพื้นที่เป็นเพิงผา ที่อยู่บนยอดเขาสูง ตัวภาพเขียนไว้บนผนังเพิงผาสูงจากพื้นราว 2-4 เมตรเขียนด้วยสีแดงมีทั้งภาพคนสัตว์และภาพลายเส้น เชิงสัญลักษณ์ต่างๆกระจายอยู่

1.3 ภาพเขียนสีเขาวังกุลา บ.ช่องสะเดา อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของถ้ำตาด้วง กรมศิลปากร โดยนายชัยนันท์ บุญรัตน์ หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ ได้รับแจ้งข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะเดาจึงได้เข้าสำรวจและศึกษาภาพเขียนสีแห่งนี้ครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 เมษายนพ.ศ 2554 ตัวภาพเขียนด้วยสีแดงและสีส้มเขียนบนผนังเพิงผาขนาดเล็ก 2 เพิงซึ่งอยู่ใกล้กัน ภาพเป็นคน เขียนเป็นเส้นแบบกิ่งไม้ และภาพสัตว์(ไก่) และภาพเชิงสัญลักษณ์

1.4 ภาพเขียนถ้ำตาด้วง บ.ท่าทุ่งนา อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ทุกคนพบในปี 2508 โดยครูถ้วน ถ้ำทอง กับคณะสำรวจทางโบราณคดีไทย-เดนมาร์ก ได้สืบค้นจากเรื่องเล่าของชาวบ้านท่าทุ่งนา ที่ว่าบนเขาแห่งนี้มีภาพลายแทงชุมทรัพย์เขียนอยู่บนผนังถ้ำเป็นรูปคนแบกหีบสมบัติ

ภาพเขียนสีของถ้ำตาด้วง จะเป็นภาพกลุ่มคนที่อยู่ในขบวน การแห่ตรงกลางขบวนมีภาพคันหาวัฏธูปสี่เหลี่ยมและรูปวงกลมซึ่งนักวิชาการได้ มีการตีความแตกต่างกันบ้างสันนิษฐานว่า เป็นพิธีกรรมในกระบวนการขอฝน บ้างเสนอว่าเป็นกระบวนการในพิธีศพสี่เหลี่ยมในภาพนั้น หมายถึงโลงศพที่ถูกหามมา พร้อมกับกลองมโหระทึก

1.5 ภาพเขียนสีเขาหนองพุท บ.ท่าเสา อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี ถูกค้นพบในปีพ.ศ 2552 โดยคณะสำรวจโครงการศึกษาโบราณคดี สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในวัฒนธรรมบ้านเก่าและที่เกี่ยวข้องสำนักศิลปากรที่ 2 สุพรรณบุรี ศิลปากร

เขาหนองพุทเป็นแนวเทือกเขาหินปูนขนาดใหญ่ มีแม่น้ำแควน้อยไหลผ่าน ตัวภาพเขียนอยู่บนผนังเพิงผา ที่เรียกว่าผากรป.กลาง มีความยาวกว่า 25 เมตรสูงราว 10 เมตรและอยู่สูงจากพื้นประมาณ 5-7 เมตรตัวภาพเขียนด้วยสีแดงเป็นภาพสิ่งของเครื่องใช้และภาพเชิงสัญลักษณ์

ภาพเขียนสีที่ปรากฏอยู่บนผนังถ้ำ เรียกกันว่าศิลปะถ้ำ เป็นร่องรอยของมนุษย์โบราณ ในยุคที่ยังไม่รู้จักภาษา เขียนที่ได้บันทึกเรื่องราว หรือแสดงพิธีกรรมสำคัญ วิถีชีวิต ผ่านภาพเขียนเหล่านี้ นับเป็นศิลปะกรรมยุคแรกของมนุษย์ ซึ่งพบได้ในหลายพื้นที่ ในประเทศไทยมีศิลปะ ถ้ำแทบทุกภูมิภาคส่วนใหญ่ในจังหวัดกาญจนบุรี พบแหล่งเขียนสีถ้ำตา ดัวงและเขาวังกุลาในเขตอำเภอเมืองกาญจนบุรี ถ้ำรูปขาวเขียวและหนองพุทในเขตอำเภอไทรโยค ถ้ำผาแดงอำเภอศรีสวัสดิ์

ข้อมูลจาก พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเก่า จ.กาญจนบุรี

สรุปโดย นายธีรพัฒน์ วงศ์วิมานภิบาล

